

Ma este premier a Kiszínházban

Simeon a mában

Serkadi Imre immáron klasszikusnak nevezhető darabját, az *Oszlopos Simeont* mutatja be Arkosi Árpád rendezésében a Kiszínház ma, pénteken este 7 órai kezdettel. A rendező a premier előtt arról beszélt: mivel az író közvetlenül a hatvanas évek legelején írta e művét, a Simeon-„példázat” — nem is nagyon közvetve — az ötvenes évekhöz látszik kapcsolódni. Holott...

... nagyon is sok köze van a „legmaibb mához”. A létező legaktuálisabb életérzés fölfedeztetésére alkalmas az Oszlopos Simeon, s az sem igazán véletlen, hogy annyiféle színpadi megvalósítással kísérleteztek már az egész országban.

— A szegedi előadásban Arkosi Árpád mit kíván láttatni a maga Simeonjával?

— Teljesen realista, tradicionális, „életzerű” előadásban, semmiféle külön rendezői „üzenetre” nem helyezvén a dolgot (ilyesmire a darab szerintem különben sem alkalmas), egész egyszerűen az életet megfogalmazni igyekvő produkciót szeretnék. Meggyőződésem, hogy Sarkadi nem direkt politikai darabot írt: s ha ez a mű különböző korokban kelő hangerővel meg tud szólni (márpedig tud), nem feltétlenül szükséges a kiábrándult értelmiség sorstragédiáját egyetlen korszakhoz kötni.

— Egyszóval nagyon is mai, a közvetlen utalásokon mesze túlmutató Simeont látunk?

— Igen. Remélhetően a Cseh Tamás-dalok, Csengey Dénes szövegeivel, még bizonyosabbá teszik, miről is van szó. Miként az egész előadás, amelynek díszleteit egyébként Mira János, jelmezeit Molnár Zsuzsa tervezte, a főbb szerepekben pedig Kovács Lajost, Zsila Juditot, Holl Zsuzsannát, Högge Zsuzsát és Köszeget Akost láthatja a közönség.

D. L.

A nagyszínház avatása, a gála óta a három játszóhelyen (azaz a nagy- és a kiszínházban, a stúdiósínpadon) 15-féle előadás válto-

gatja egymást. Három hónap alatt hét új darabot vittek színre, közülük kettő ösbemutató, további nyolcat pedig felújítottak, illetve folyamatosan műsoron tartanak. Számolhatni a plakáton: januárban 18 estére kínálnak más és más programot. A műsorcsúcst a szegedi produkciókon kívül a vendégjátékok sora magyarázza. Egy hét múlva, pénteken a Békéscsabai Jókai Színház kezd az *Uri murival* a kiszínházban, 17-én a *Pincejátékkal* a stúdiósínpadon.

A két város színházai közt régóta hagyományos jó a kapcsolat, minden esztendőben cserélnek előadásokat. A szegedi idén a *Három cilindert* vitték. Január 20-án Puccini operája, a *Turandot* csendül fel a nagyszínházban, az újvidéki szerb nemzeti színház előadásában. Régen várt művet. Páskándi Géznak eredetileg a szegedi deszkákra szánt „polgári tragédiáját”, a *Szélmalom lakóit* játssza ugyanitt 27-én a Budapesti Nemzeti Színház. A színlapon többek között Sinkovits Imre, Béres Ilona, Kertész Péter, Hámori Ildikó, Agárdi Gábor, Oszter Sándor, Harsányi Gábor. Ken Kesey világhírű regényének színpadi változatát (*Kakukkfészek*) mutatja be a Székesfehérvári Vörösmarty Színház a Komárom Megyei Játékszínnel közösen, 31-én a nagyszínházban. A szereplők: Bujtor István, Eperjes Károly, Meszlényi Judit, Szilágyi István, Sáfár Anikó, Jakab Tamás. Ez idő tájt a szegediek a Nemzetiben a *Hegedűs a háztetőn*rel, a Tháliában az *Egy pohár vízzel*, Székesfehérváron *Az őrlés és az apácával* lépnek fel. A sorozat februárban „táncokstólóval” zárul. A színház szándéka, hogy felmérje, milyen igény mutatkozik a balettműfaj iránt. Február 7-én a pécsi társulat, a *Balett-terem fantomja* címmel három egyfelvonásost visz színre. Közülük kettő Pavel Smok prágai művész, a harmadik a pécsi Tóth Sándor koreográfija. Tóth Sándor neve nem ismeretlen a szegedi közönség előtt, a tavalyi *Hair* óta

többször dolgozott itt vendégként. Másnap, február 8-án, a Néphadsereg Művészegyüttese a *Magyar Elektra* és a *Kocsonya Mihály házassága* című Novák Ferenc-koreográfiákat táncolja a nagyszínházban.

Az operatársulat január 25-én nyugat-európai turnéra indul, s február 14-e körül érkezik vissza. Az évad második felében a jövő heti, négyes szereposztású *Aida*-premierem kívül a továbbiak: a nagyszínházban február 21-re tervezik Schiller *Don Carlosát*, március 21-re a *Csárdáskirálynőt*, április 10-re Wagner: *A bolygó hollandi*, májusra pedig *három egyfelvonásos opera*. Felújítják a *Cosi fan tutti*t, a *Parasztbecsületet*, *Bajazzókat*, *Lammermoori Luciát*. A kiszínházban Ödön von Horváth: *Kazimir és Karolinját*, a stúdiósínpadon Boris Vian *Meduzafőjtét* láthatjuk, valamint különleges összeállítást a francia *forradalom dalaiból*. Kiemelkedő eseménynek ígérkezik az operafesztivál, melyet április 27-e és május 3-a között rendeznek meg Szegeden, a győri, pécsi, budapesti, debreceni és a Népszínház társulatának közreműködésével. Júniusban pedig a „műszak” kerül előtérbe, a *színháztechnikai* napokon.

V. E.

A holland változat

4. Európa levetkőzik

Hágában a holland kulturális minisztérium felhőkarcolója messzi délen, a *Rijswijk*-negyedben található: érjek oda az érkezés napját követő délelőttön, tíz órára. Addigra nagyjából már sejtem: a pontosság ebben az országban elemi követelmény, méghozzá úgy tapasztalom, nem precízkedő parancs-uralkodó létezőkötések, hanem nagyon is mélyen európai várakozások alapján. Olyaténképpen, hogy a kulturális alapja nemcsak az lehet, olvastad-e *A varázshegyet* vagy tudod-e, mit írt Istenről *Spinoza*; az is, hogyha valahol várnak, percre pontosan, időben érj oda. Mert a pontosság tulajdonképpen annyi, mint embertárs-megbecsülés. E becsülés meg minden alkotás örök eszmei alapja.

A minisztériumban kulturális ösztöndíjasnak lenni maga a földi paradicsom: az aranyos *Mrs. Boschtól* egy egész irattáskára való tájékoztató anyagot kapok, egy kávé, sok kedves mosoly és határtalanul korrekt segítő-készség kíséretében. Irodalomról, filmről, színházról, képzőművészetről — amit csak lehet. Ingyenes, névre szóló belépőjegy minden múzeumba, albumok és prospectusok, holland történelem és a nyelv története, magyar — holland kapcsolatok és a mai holland művelődéspoli-

tika összefoglalása. A bőség már nem is csak zavart — tökéletes tanácsalanságot szülné, ha nem volna valami a mázsányi papirhalom között, egyetlen vékonyka kéziratfüzér, ami talán kulcsot jelenthet mindehhez.

Amszterdam: Európa kulturális fővárosa — ezt hirdeti a szöveg, mellette pedig az évszám: 1987. Arról tájékoztat, hogy idén, Athén és Firenze után, „logikus lépéscsöfökként” egy teljes esztendőre Amszterdam válik földrésünk művelődési fővárosává. A Holland Színházi Intézet és a Hollandia Fesztiválbizottság közös szervezésében tévéfesztiváloktól kiállításdömpingig, könyvbemutatóktól filmes, zenei és színházi programokig felsorolhatatlanul gazdag választék kínálkozik: a tervek között 15 kiállítás, 500 színelőadás és koncert, 320 filmvetítés — és összesen 165 „eseménynap” szerepel. A számok szédítőek, a méretek ugyancsak, miként az információs anyagmennyiség is, amit azonnal rendelkezésemre bocsátottak — a lényeg, ami e jelenségek mögött megbúvik, magyarázatként kell szolgálnon.

Annyian, annyiféleképpen kutatták (elsősorban persze művelődés, társadalmi és nyelv történelem és a nyelv története, magyar — holland kapcsolatok és a mai holland művelődéspoli-

türkörnél is többet — emberi létformaideált állított gondolkodó tízezreknek a törtéria makacsul ismétlődő periódusaiban. Most itt, úgy veszem észre, Európa hanyag eleganciával és megragadó kedvességgel levetkőzik, akár egy tündéren kedves, nagyszerű nő. Azaz megmutatkozik, felfedi magát. Am olyan döbbenetes, megragadó vehemenciával, hogy a lélegzet is eláll belé: itt a Rijksmuseum, ami külön regényt érdemelne, ám mögötte alig néhány méterre a *Van Goghé*, ahol most éppen a *Monet Hollandiában* című kiállítás vendégeskedik Párizsból, az egyetlen gigantikus sorbanállás-látványt nyújtva: kilométer hosszan kigyóznak az utcán a bejutni vágyók a szemerkélő atlanti esőben: a kép torokszorítóan szép. Azután amott a *City mozi*, pontosabban mozicentrum, ahol hat akkora mozi van együtt, mint a pesti Corvin vagy az Uránia, és egyikben sem piff-puffok mennek, hanem a *Psycho* folytatása, meg *Arthur Penn* és *Bertolucci* meg *Hal Ashby*. Amott meg a *Trópusi Múzeum*, ahol a megszólalásig hű, tökéletes jelenléti-illúziót adni képes indiai, arab meg jávai falvakban másképp a néprajz örvényeibe csöppent látogató és amott... és...

A kultúrának e hihetetlen, szemérmelen, szinte tolatkodó fölkinálkozása lenne Európa: az európai szellem igazibb, mert drasztikusabban látható kísértetalakja? Ami után ezer éve ácsingózunk?

Azt hiszem, igen. Csak éppen e fölismerés, állítom, semmiféle csaldótságot nem szabad eredményezzen. Könnyen meglehet, ez a kultúra Európája, így, amint levetkőzik. Ez a kultúrádömping, ez az állandó, szédületes mindenfelé. Aggodalomra mégsincs ok. Még csak azt sem kell mondanunk nekik, mint annak idején a Párizsba érkező *Rastignac* a városnak, vagyis hogy majd megmérkőzünk egymással. Régóta folyik ez a meccs, és esküszöm, egyáltalán nem állunk rosszul. Persze, hogy erre azon a tájon annyira kevesen figyelnek, az egészen más kérdés.

Domonkos László

Zene, film, irodalom

A magyar kultúra külföldi központjaiban

Hazánk kulturális, társadalmi és gazdasági életének bemutatásában, eredményeinek népszerűsítésében immár több évtizede töltnek be jelentős szerepet a külföldi magyar kulturális intézetek. E központok — a jelenleg Berlinben, Prágában, Szófiában, Varsóban, Bécsben, Helsinkiben, Párizsban, Rómában és Új-Delhiben működő intézetek tavaly számos színvonalas, sikeres rendezvénynek — találkozóknak, szimpóziumoknak, irodalmi és előadósteknek, könyv-, film- és videobemutatóknak, koncerteknek és kiállításoknak — adtak otthont. A Liszt-évforduló kapcsán például a berlini, a bécsi, a párizsi és a római intézet rendezte a magyar és az ottani zenetudósok, előadóművészek közreműködésével kollokviumokat, hangversenyeket, amelyeket kiállítások, filmbemutatók egészítettek ki.

A párizsi intézet — amely decemberben a híres Quartier Latin-ben új székházba költözött — egyebek között Varga Imre szobrászművész kiállításában, az Eiffel-toronyban megrendezett magyar napok, valamint a dijoni magyar gazdasági és kulturális napok szervezésében működött közre, továbbá maga is számos vidéki magyar napot szervezett.

A külföldi magyar intézetek 1987-ben is gazdag programmal várják az érdeklődőket. Így idén egyebek között Berlinben, Prágában, Szófiában, Varsóban és Rómában rendeznek olyan irodalmi esteket, kiállításokat és vetítéseket, amelyeken megemlékeznek a Kassák-, a József Attila- és a Karinthy Frigyes-évfordulókról. Több intézet tervében kap fontos szerepet az illető ország és hazánk történelmi, művelődéstörténeti kapcsolatainak feltárása: a szófiai intézet például egy, a magyar-bolgár művelődéstörténeti kapcsolatokkal foglalkozó tanulmánykötet szerkesztésében vállalt részt.

Számos hangverseny rendeznek, a fellépő hazai művészek koncertjei mellett két intézetben tartanak majd

szervezői estet: Szófiában Petrovics Emilt, Párizsban Kurtág Györgyöt mutatják be. A képzőművészeti — a mai magyar szobrászati, festészeti, grafikai, belsőépítészeti és fotóművészeti — kiállítások résztvevője lesz idén egyebek között Meocco Miklós, Somogyi Győző, Czinke Ferenc, Kiss Roóz Ilona és Rév Miklós.

A legújabb magyar játékfilm-termés folyamatos bemutatása mellett szemléken tekintik át majd például Berlinben és Prágában a legújabb filmművészeti tendenciákat. Ugyanakkor egy-egy filmrendező teljes munkásságának reprezentálására is készülnek idén: Szófiában

Mészáros Márta, Varsóban Elek Judit, Párizsban Bódy Gábor, Helsinkiben Gyarmathy Livia és Böszörményi Géza, Rómában Fábri Zoltán, Bécsben Jancsó Miklós, Lugossy László és Sándor Pál filmjeit vetítik. Párizsban a legutóbbi tíz év díjnyertes magyar filmjeiből rendeznek sorozatot. 1987-ben az intézetek a magyar filmgyártást megismertető munkájában a korábban jelentősebb szerepet kaptak majd a rövidfilmek, a hazai népszerű tudományos, dokumentum és animációs filmek, s bemutatnak magyar stúdiókat is. Idén a tervek szerinti minden intézet kialakítja saját videotárát. (MTI)

Csak fiataloknak

Az ifjúsági ház programjai

A Szegedi Ifjúsági Ház terveiről érdeklődtünk igazgatójától, információi szerint a következő programokat kínálja az érdeklődők számára az első negyedére.

Koncertek: februárban két holland rockegyüttest fogadunk, majd Katona Klári lép föl házukban. Várjuk Konce Zsuzsát, Bródy Jánost és az Európa Kiadó együttest. Az első negyedév kiemelkedő dzsesszkoncertje lesz Szakcsi Lakatos Béla és együttesének koncertje is.

Az irodalmi műsorok sorában Keres Emil fellépésével Villon Testamentumát emelném ki, és Haumann Pétert és Galambos Erzsébet műsorát, valamint Mikó Istvánt és a Pastoral együttest. Vendégünk lesz még Voith Ágnes, Bács Ferenc, Hernádi Judit és Balázs Péter.

Folytatjuk a *Szegedi Nemzeti Színház* művészeit bemutató sorozatunkat. Az első találkozás résztvevői Both András, Kaszás Géza, Zsiba Judit lesznek. Terveinkben szerepel ebben a sorozatban

Gregor Józseffel és Tolnay Klárával való találkozás is. A „színházbusz” kiemelkedő budapesti műsorokra indul, így a Jutalomjáték, az István, a király és a Macskák előadásaira. Természetesen folytatjuk a családok és fiatalok napjait, a szegedi nagyszemélyi KISZ-bizottságok segítségével a gyermekklub programjait, hetenként a Micimackó kuckóját és az Eszterláncot.

A *gyermekműsorok* sorában meghívtuk a Szélróza együttest és Dettre Annamariát, a 100 Folk Celsiust és a Bóbita bábegyüttest.

Az első negyedév kiállításai terve: Titi Mária textilfes-

tő, Király Sándor (Debrecen), Németh György és Dezső Mihály fotósok, Bodor Zoltán, Bakacs Lajos és Kalmár Márton képzőművészek bemutatkozása.

A már kipróbált és bevált programok közül ki kell emelni a Tinitanya havonkénti jelentkezését, a Tini-klubot és az olvasóköreit. Nem új, de bevált program a diszkó és a videósúr. A középiskolásoknak ajánljuk még a Szexről című sorozatunkat, melynek tematikáját J.ux Elvira állította össze, és országos hírű szakemberek előadásával rendezzük meg. Folytatódna a diákkörök és diákkadémiaik sorozata is.

Honismereti mozgalom

Több, a múlt évben megkezdett akció idei folytatásáról is döntött a Hazafias Népfőnt országos honismereti bizottsága. A települé-

sek arculatát kívánták megörökíteni 1986-ban is az „országfénnyépezők”, s a honismereti klubok, szakkörök 1987-ben fejezik be ezt a munkát.

Lukács József halálára

A hatvannégy éves korában elhunyt Lukács József akadémikus, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia Filozófiai Intézetének igazgatója, a Világosság című folyóirat főszerkesztője alkotóereje teljében távozott. A marxista humanizmus nemzetközileg ismert és elismert gondolkodója, a marxista vallásmélet és vallástörténet nagy tudósa, a marxisták és hívők hazai és nemzetközi párbeszédének, együttműködésének elkötelezett kezdeményezője, fáradhatatlan szervezője volt. Harmadik évtizede főszerkesztője a Világosság című materialista világnézeti folyóiratnak, vezetője a marxista ateizmus és vallásmélet nemzetközileg megbecsült hazai műhelyének. Egyetemi oktató, propagandista és közéleti ember.

Történelmi jelentőségű az a személyes munkálkodás, amit a marxizmus reneszánszáért, a marxista történelem- és emberfelfogás rekonstrukciójáért, a dogmatikus torzításoktól való megtisztításáért, a példaadó szocialista egyházpolitika elméleti megalapozásáért és gyakorlati

kibontakoztatásáért kifejtett.

„Igent mondani az emberre” — egyik könyvének címével is vallotta törekvéseinek lényegét. Legutóbb megjelent írásában is hangsúlyozta, hogy — „az a valláskritika, amely — Marxsszal és Engelszel szólna —, a vallási illúzióval, istennel való harcot csempészi be megint a valóságos harc helyébe”, akadályozza a tényleges feladatok tudósítását.” A társadalmi valóság emberhez méltó gyakorlati átalakítása a különböző világnézeti, hitvallási emberek együttműködésének nagy lehetősége és feladata.

Tengernyi dolga közben is gyakran járt Szegedre vallástörténeti előadásokra az egyetemi hallgatók közzé, elméleti vitákra a marxista társadalomtudományi szakemberek közzé, s a párbeszéd elősegítéséhez is régiókba, mint legutóbb 1986 elején. Most újra várjuk tájékoztató előadásra a professzori kerekasztal-beszélgetésekhez a dialógusról, s az országos szocializmus konferenciára előadásra — vitára. Nagy fájdalom most már hiába...

Besenyi Sándor